

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Scholia In Primarias Preces Imperatoris

Chokier, Jean de

Coloniae Agrippinae, 1674

Textus Concordatorum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62387](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62387)

sint, & esse censeantur, ac expediri possint, ac sic & non aliter per quoscunque iudices, & personas judicari debeat, caveatur expresse, omnium & illorum tenores presentibus pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis, ac modis, & formis huiusmodi pro individuo servatis habentes, ad effectum presentium omnino derogamus & in dictis beneficiis, cum, ut praefertur, vacaverint effectum sortiri, aut locum sibi vindicare non posse, nec non decernentes presentes litteras nullatenus de subreptionis, vel obreptionis vicio, aut intentionis nostra defectu notari, nec impugnari posse nec debere & sic per quoscunque tam ordinaria quam delegata, & iuxta auctoritate fungentes iudices, & personas ubique judicari cognosci, atque decidi debere, sublata eis & eorum cuilibet iudicandi, cognoscendi, vel decidenti facultate, nec non irritum & inane quidquid fecus super praemissis omnibus & singulis vel eorum aliquo, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari decernimus ceterisque contrariis quibuscunque.

SCHOLIA IN §. SECUNDUM

SECTIONIS V.

NEC NON CONCORDATIS NATIONIS GERMANICÆ) Hic §. pars est proximi superioris. Nam ut majus robur Indultum istud Primariarum Precum haberet, non fuit contentus Pontifex adicere clausulas derogatorias derogatoriarum, nam per illas non tolluntur concessionnes sine Privilegia quæ transferunt in vim pacti, ut not. Mohed. decis. 23. de Praebend. Crescen. decis. 2. & 5. de Privileg. Cassad. decis. 1. de Pact. Ferret. conf. 319. num. 2. lib. 2. Roland. à Vall. conf. 13. num. 69. vol. 3. sed specialem adiecit clausulam derogatoriam Concordatorum. Verum enumerò, acriter controvertitur inter juris civilis & Canonici interpretes, an Pontifex possit derogare concordatis nationis Germanicæ, quam quaestionem priusquam in medium producerem, curæ pretium existimavi textum ipsum Concordatorum hic inserere; quod frequentissimus sit illorum usus, atque investigari non usquequaque aperta.

Pontifex
an possit
derogare
Concorda-
tis Natio-
nis Ger-
manicæ.

Textus Concordatorum.

Ad sacram Petri sedem divina dispositione sublimati, singulis, quæ pro
uni-

universalis Ecclesiæ ac unione ac pace & tranquillitate profutura conspici-
 mus, Apostolicæ providentiæ sollicitudinem libenter intendimus, & ad
 fecelicem eorum prosecutionem, & consumationem, opem, & operam impê-
 dimus efficaces. Nuper siquidem Charissimus in Christo filius noster Fri-
 dericus Romanorum Rex illustris, & nonnulli alii dilecti filij Ecclesiastici,
 & seculares Principes inclytæ nationis Germanicæ ex una, ac dilectus filius
 noster Joannes Sancti Angeli diaconus, Cardinalis in partibus Apostolicæ
 sedis de latere legatus, per nos ad dictas partes missus, sufficienti desuper à
 nobis & Sede Apostolica, auctoritate suffultus, ex alia partibus, Romanæ
 Ecclesiæ, & dictæ Nationis nominibus, pro ipsius Ecclesiæ unione, pace, &
 tranquillitate, inter Ecclesiam, & nationem prædictam, perpetuo solidandis
 & conservandis, diversa rationabilia, & utilia, ordinationes, & statuta à par-
 tibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & Concordata
 fecerunt, ut illis pro firmiori eorum substantia, robur Apostolicæ firmitatis
 adjicere, nec non Auctoritatem potiorum, & decretum apponere dignare-
 mur. Nos itaq; qui statuta, ordinationes, & concordata prædicta, per nonnul-
 los ex Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, magnorū ma-
 ritatis, auctoritatis & litteraturæ viros diligenter examinari, & discuti feci-
 mus; eaque rationabilia, & salubria tam Ecclesiæ, quàm Nationi præfatæ fore
 comperimus, de dictorum, & aliorum venerabilium fratrum nostrorum
 prædictæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu Apostolica auctori-
 tate, & ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus,
 & præsentis scripti patrocinio communimus, juxta modum & formam subse-
 quentes. Placet nobis super provisione Ecclesiarum & beneficiorum Ec-
 clesiasticorū quorūcumq; uti juris scripti reservatione, & Execrabilis, & ad
 Regimen constitutionū modificatis, ut sequitur. Ad Regimē Ecclesiæ gene-
 ralis quanquam immeriti superna dispositione vocati gerimus in nostris
 desideriis, ut debemus quod per nostræ diligentię studiū ad quarūlibet Ecce-
 liarum, & monasteriorum regimina, ac alia beneficia Ecclesiastica juxta di-
 vinum beneplacitum & nostræ intentionis affectum viri assumantur ido-
 nei, qui præhnt & prosint committendis eis Ecclesiis, monasteriis, & bene-
 ficiis prælibatis: præmissum itaq; consideratione inducti, & suadentibus
 nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum Prædecessorum nostrorum
 Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, omnes Patriarchales, Archi-
 episcopales, Episcopales Ecclesias; & etiam monasteria, Prioratus Digi-
 nitates, Personatus, & officia, nec non Canonicatus, præbendas, & Ecclesias,
 cæteraq; beneficia Ecclesiastica cum cura vel sine cura, secularia, & regula-
 ria, quæcumque, & qualiacumque fuerint, etiamsi ad illa personæ con-
 fuerint, seu debuerint, per electionem, seu quemvis alium modum assu-
 mi, nunc apud sedem Apostolicam quocumq; modo vacantia, & in posterū

vacatura, nec non per depositionem vel privationem, seu translationem per nos seu autoritate nostra factas, & in antea faciendas ubilibet: Nec non ad quæ aliqui in concordia vel discordia electi, seu postulati fuerint, quorum electio cassata, seu postulatio repulsa, vel per eos facta renunciatio, & admissa nostra autoritate extiterit, seu quorum electorum vel postulatorum, & in antea eligendorum, vel postulandorum, electionem cassari, seu postulationem repelli, aut renunciationem admitti per nos, aut autoritate nostra continget apud Sedem prædictam, vel alibi ubicumque, & etiam per obitum Cardinalium ejusdem Ecclesiæ Romanæ, aut Officialium dicte Sedis, quamdiu ipsa officia actualiter retinebunt (videlicet vicecancellarij, Camerarii septem Notariorum, Auditoris litterarum contradictarum, & Apostolici Palatii causarum Auditorum, correctorum, centum & unius scriptorum litterarum Apostolicarum, & viginti quatuor Penitentiariæ præfate sedis, & viginti quinque Abbreviatorum, nec non verorum commensalium nostrorum & aliorum viginti quatuor Cappellanorum sedis ejusdem in Epitaphio descriptorum) & etiam Legatorum seu Collectorum, ac in terris Romanæ Ecclesiæ Rectorum, ac Thesaurariorum deputatorum, seu missorum hæcenus, vel deputandorum, aut mittendorum in posterum nunc vacantia, & in antea vacatura ubicumque dictos legatos vel collectores, seu Rectores, & Thesaurarios, antequam ad Romanam Curiam redierint, seu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis; nec non quorumlibet pro quibuscumque negotiis ad Rom. Curiam venientium, seu etiam recedentium, ab eadem, si in locis à dicta Curia ultra duas diastas legales non distantibus, iam forsitan obierint, vel eos in antea ab hac luce transire contigerit, & etiam simili modo quorumcumque Curialium peregrinationis, infirmitatis, seu recreationis, vel alia quacunq; causa ad quavis loca recedentium si eos antequam ad dictam curiam redierint ultra duas diastas ab eadem curia, ut præmittitur non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem) iam forsitan decesserint, vel in posterum eorum continget de medio submo veri, etiam nunc per obitum huiusmodi vacantia, vel in posterum vacatura Rursus monasteria, Prioratus, dignitates, Personatus, Decanatus, Administrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Ecclesias, cæteraq; beneficia Ecclesiastica secularia, & Regularia, cum curâ, vel sine cura, quæcumque & qualiacumque fuerint, etiam si ad illa personæ consueverint, seu debuerint, per electionem, seu quemvis alium modum assumi, quæ promoti per nos seu autoritate nostra, ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, & Episcopatum Ecclesiarum, nec non monasteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarum nunc quocumque modo vacantia, aut in posterum vacatura: Nec non etiam per ascensionem pacificam quorumcumque Prioratum, Personatum, Officiorum,

Cano.

Canonicatum, Præbendarum, Ecclesiarum, aut beneficiorum aliorum per nos, seu autoritate nostrarum litterarum immediatè collatorum seu confessorum in posterum, præterquam si virtute gratiæ Expectative affectio fiet, nunc vacantia, & inantea vacantia, plena super præmissis omnibus, & singulis cum fratribus nostris collatione præhabita; & matura deliberatione secuta, Ordinationi & Provisioni nostræ de ipsorum fratrum consilio, autoritate Apostolica reservamus. Decernentes ex nunc irritum & inane si secus super præmissis & eorum quolibet, per quoscunque quavis autoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Item placet nobis, quod in Metropolitanis & Cathedralibus, etiam immediatè non subiectis Ecclesiis, & in Monasteriis immediatè subiectis sedi Apostolicæ, fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam sedem deferantur, quas etiam ad tempus seculari record. Nicolai Papæ III. quæ incipit cupientes, expectabimus, & elapso dicto tempore si non præsentata, vel si præsentata minus Canonica fuerint, providebimus, & si Canonica fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili & evidenti causa, ac de dictorum fratrum consilio de digniori & utiliori persona duxerimus providendum, proviso quod Confirmati prædicti, & per nos provisum Metropolitanis suis, & alijs præstent delicta juramenta, & alia ad quæ de jure tenentur. Et in monasterijs dictæ sedi non immediatè subiectis, & alijs Regularibus beneficijs, super quibus pro Confirmatione, vel provisione, ad dictam Sedem non consuevit haberi recursus, electi seu illi quibus providendum est pro Confirmatione & provisione hujusmodi ad curiam Romanam venire non tenebuntur: Ipsaque regularia beneficia sub Expectativis gratis non cadant. Ubi autem pro monasterijs ad dictam Curiam venire seu mittere consueverint, non aliter confirmabimus, vel providebimus quàm superius de Cathedralibus Ecclesiis est expressum. Et de monasterijs monialium non disponemus nisi sint exempta, & tunc per Commissionem ad partes. De Cæteris verò dignitatibus, & beneficiis quibuscunque Secularibus, & Regularibus vacaturis, ultra reservationes prædictas (majoribus dignitatibus post pontificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis Ecclesiis, exceptis, de quibus jure ordinario provideatur per illos inferiores, & ad quos aliàs pertinet) placet etiã nobis quod per quamcumque aliam reservationem, gratiam Expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacunque verborum forma, per nos, vel autoritate nostra factam, vel faciendam, non impedimus nos quo minus de illis, cum vacabunt de Februarij, Aprilis, Junij, Augusti, Octobris & Decembris mensibus, liberè disponatur per illos, ad quos eorum collatio, provisio, præsentatio, electio, seu quævis alia dispositio pertinebat, reservatione aliavè quavis dispositione autoritate nostra factis vel faciendis, non obstantibus quibuscunque: Quotiens verò aliquo vacante beneficio, in Januarij, Martij,

Maji, Julij, Septembris & Novembris mensibus specialiter dispositioni dictæ Sedis non apparuerit intra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficij, quod alicui de illo Apostolica autoritate provisum fuerit, ex tunc & non antea Ordinarius, vel alius, ad quem illius dispositio pertinebit, de illo liberè disponere poterit. Et ad finem ut hæc Ordinatio collationum beneficiorum, non reservatorum, per alternos menses possit per dictam nationem publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint tempus congruè habeant eam acceptandi, tunc quo ad dictam sedem à Kalendis Junij proximè futuris ipsa currere incipiet, & durabit deinceps, nisi in futuro Concilio de consensu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum. Placet similiter nobis, quòd circa provisionem dictæ sedis ordinandam modus annatarum hoc modo currat. De Ecclesiis Cathedralibus omnibus, & monasteriis virorum dumtaxat vacantibus, & vacaturis solvantur de fructibus primi anni à die vacationis, summæ pecuniarum in libris Cameræ Apost. taxatæ, quæ communia servitia nuncupantur: Et si quæ excessivè taxatæ sint, retaxentur, & quod provideatur in gravatis regionibus, secundum qualitatem rerum temporum, & regionum ne nimium prægraventur: ad quod petentibus dabimus commissarios in partibus, qui diligenter inquirent & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum à die habitæ possessionis pacificæ totius, vel majoris partis, solvantur: & pro alia media parte infra annum sequentem. Et si infra annum bis vel pluries vacaverint, semel tantum solvantur, nec debitum hujusmodi in successorem in Ecclesia, vel monasterio transeat. De cæteris verò dignitatibus, Personatibus, Officiis, & beneficiis secularibus, & regularibus quibuscumque; quæ autoritate dictæ sedis conferentur, vel de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarum Expectativarum, aut causa permutationis) solvantur Annatæ seu mediij fructus juxta taxam solitam à tempore possessionis infra annum, & debitum hujusmodi similiter in successorem in beneficio non transeat. Sed de beneficiis quæ valorem viginti quatuor florennorum auri de Camera non excedunt, nihil solvatur: Duretque hæc observantia deinceps, nisi eam similiter in futuro Concilio de ipsius nationis consensu contingat immutari. In aliis autem, quæ per foel. record. Eugenium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum, pro dicta Natione usque ad tempus futuri generalis concilij permessa, concessa, indulta, & decreta, ac per nos confirmata fuerunt, in quantum illa Concordiæ presentis non obviant, ista vice nihil volumus esse immutatum. Et per hoc quod in Concordatis hujusmodi sine quibusvis aliis eorum occasione conficiendis literis propter compendiosorem descriptionem Alemaniam specialiter appellatur, Natio ipsa censeri non debet à Germanica natione distincta
seu

seu quomodolibet separata. Et præterea, quia difficile foret præsentibus literas ad singula, in quibus de eis forsitan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto Metropolitanarum dictæ nationis sigillo munito tanquam præsentibus, si exhiberentur, litteris plena fides adhibeatur, & perinde stetur ac si dictæ præsentibus litteræ forent exhibitæ vel ostensæ. Et insuper quoque irritum, ac inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, ratificationis, laudationis, acceptationis, commutationis, reservationis, constitutionis, & voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragetesimo octavo Decimo quarto Kalend. Aprilis. Pontific. nostri anno secundo: Sumptum ex Registro Bullarum Nicolai Papæ V. lib. 2. secretorum fol. 283. & collat. concordat.

Nunc ad propositam questionem, an hisce Concordatis S. Pontifex derogare possit? Decumani sunt inter juris tum pontificij, tum civilis doctores controversiarum fluctus, adeo ut Delio natatore in hac questione opus videatur. Nihilominus sub censura peritiorum paucis edicam meum sensum. Quod derogari non possit, dubitationem movet, primò quod quando constitutio transit in contractum revocari non potest in præjudicium eorum quibus jus ex ea quaesitum est, *Bart in l. qui, C. de Excus. nu. lib. 10. Rom. cons. 2. incip. queritur, col. 3.* quia nihil est quod ampliore luce præfulgeat, quam recta fides in Principe, *l. inter claras, C. de Summa Trinit. qua re latius scripsi in libris politicis. Aphorism.* Atqui Concordata habent vim pacti, & robur decreti irritantis, quod ligat etiam ipsum Papam ex multorum sententia, inter quos Hieron. Gonzalez *ad Reg. de Alternat. §. 67. Gomez. ad Reg. Cancell. Annal. Germon. de Indult. Cardin.* Secundò, quia etiam Princeps contrahendo obligatur civiliter & naturaliter, *Restaurus tract. de Imp. quest. 114. id quod latius prosequitur Erasmus à Chokier frater meus in suo tract. de Jurisd. ordin. in Exempt. part. 3. quest. 1. maxime cum non subdito, eleganter Lason cons. 1. num. 1. vol. 1. ibi late,* Nam in contractibus Princeps consideratur ut privatus, qui à principio contrahere potest vel non, sed jam initum observare tenetur sicut & privatus, *text. in lib. sicut, C. de obligat. & act.* Nam si esset in arbitrio Principis contractum factum infringere, nullus cum eo con-

Concordat
is an de-
rogari pote-
sit.

tra-

trahere vellet, & commercio hominum careret contrahendo, quod esset absurdum, ut qui est Princeps omnium, commercio omnium careret, & qui est omnium præsul, esset omnium exul, Bald. in l. Princeps, ff. de legib. Rebuff. ad concordat. a. in præfatione Rubr. de collatio. Card. Tuschus pract. conclus. tom. 5. conclus. 690. Tertio, Contractus sunt de jure gentium, cui non potest Princeps derogare, ca. 1. de probat. & glos. in l. 2. C. de Precibus Imp. off. l. Ex hoc iure, ff. de iustitia, & iure, & jura gentium sunt immutabilia, §. sed naturalia Instit. de iure naturali gentium, & civili. Concordata autem inter Nicolaum V. Pontificem Max. & Inclytam nationem Germanicam sunt ejusmodi, ergo Pontifex ijs derogare non potest, ut nec ejus successor, quia successor censetur una, & eadem persona cum suo Prædecessore, Authent. de iureiur. a. mrien. præst. col. 4. cap. 1. ibi Prædecessores tuos de Probat. pulchre, & late las. cons. 1. vol. 1. maxime propter clausulam decreti irritantis, qua sic ligantur manus Papæ, ut quidam existimant, quod in contrarium per eum acta nihil valeant, cap. quodam, & ibi Domin. de Præbend. in 6. VVames cons. 32. num. 12. & seqq. vol. 1.

Pontifex
potest de-
rogare
Concorda-
tis & quæ-
dam

His nihilominus non obstantibus, resolvendum est summum Pontificem posse ex justa causa derogare Concordatis Nationis Germanicæ, ut alias multifariam, & nuper geminatis vicibus resolvit Rota in una Tungen. Cameracatus pro Domino Quirino Bilstein, anno 1612. & alias sæpius, probatq; hanc sententiam Dominus VVames. cons. 251. vol. 1. Brand. ad Concord. Germ. quest. 8. alijque permulti. Non obstant in contrarium adducta, scilicet Principem non posse revocare constitutionem à se factam, quæ abiit in contractum, quia hoc verum est sine justa causa, ut multis autoritatibus probat Gabriellus tract. com. conclus. conclus. 6. nu. 5. Quæ autem dicatur justa causa, consule Jasonem cons. 1. num. 6. vol. 1. & ea quæ infra dicentur. Neq; etiam officit decretum irritans, quia non ligat Papam, cum non dicat Per nos & successores nostros, ut fuit resolutum in una Meten. Leodien. Canonicatus, coram Ill. mo Cardinale Lancellotto tunc Rotæ auditore. Secundo, quia quemadmodum Papa ligare sibi manus non potest, cap. fin. ibi glos. de Rescript. in 6. cap. innovuit, de Electio, ita etiam nec Papa Papam ligare potest, d. cap. fin. Navar. cons. 2. nu. 9. Qui filij sunt legitimi. Ac licet istud limitetur nisi concessum prædecessoris transierit in vim pacti vel contractus, ut accidit in concordatis Mohed. decis. 233. quem citat Simonetta tract. de Reservat. quest. 99. num. 26. attamen successoribus Pontificibus licuit semper ex justa causa illis derogare, ut puta ex justa causa præterita, vel supervenienti ab ipso ignorata tempore factæ concessionis, text. in l. hominem, ff. mandati, quem ad hoc multum ibi notandum monet Bard. & in l. Ambitiosa in pr. 4. col. ff. de decretis ab ordine sac. las. d. cons. 1. num. 6. Tirag. in repet. si unquam in Præst. num. 166. cap. quinta vallis, ibi Dd. de iureiur. Card. Tuschus Pract. conclus. 751. nu. 46. VVames cons. 300. num. 4.

na. 4. Nam in omni dispositione & privilegio tacite inest clausula REBUS SIC STANTIBUS, Latè Tiraq. in l. si unquam in Prefat. n. 162. Clausula enim REBUS SIC STANTIBUS, semper intelligitur in contractibus etiam juratis, Guiterex. conf. 12. nu. 29. Confirmatur, quia in omni promissione prædicta clausula semper intelligitur teste Seneca, lib. 4. de benef. cap. 34. ubi fidem dictis servari vult si nihil incidit quod impediatur; demens est enim, qui fidem præstat errori. Idem tenet Bart. in l. fin. §. item questum. ff. de cond. indebiti. Quæ ratio etiam in omnibus privilegiis; & quibuscunque humanis actibus locum obtinet, Celsus Hugo tract. de claus. nu. 244. Tertio, nisi intervenerit aliqua causa inconsiderata de qua à partibus nihil verisimiliter esset agitatum, cum inter P. de renunciat. Vincent. Carocius de iur. am. l. i. de i. decis. quest. 5. 9. princip. nu. 40. & seqq. Interè advertendum est, quod nisi in suis concessionibus, Indultis, & gratiis expresse deroget ut hic fecit, nunquam censetur in aliquo velle præjudicare: quia difficilius tollit Papa constitutiones prædecessoris, præsertim quæ in contractum abierunt, quam statuta inferiorum, Lud. Rom. 327. incip. ista sunt. Unde præclare B. Leo inquit in cap. iustitiæ 23. quest. 1. Iustitiæ ac rationis ordo suadet, ut qui à successoribus sua Mandata servari desiderat, decessoris sui procul dubio voluntatem, ac statuta custodiat: Maxime quando ejusmodi pacta non tam sub nomine decessoris, quam dignitatis concepta sunt, cap. quoniam Abbas, de ff. deleg. Rebuff. ad Concord. Rubr. de collationibus. Atque hac ratione motus S. D. N. Paulus Papa V. in una Paderbor. Canonicatus, dum intellexit clausulam Concordatorum derogatoriam provisioni suæ insertam, eandem declaravit irrepsisse per inadvertentiam. Similiter in gratia Motus proprii concessa Domino Ricardo Pauli Stravio, declaravit nequam nec prædecessoris sui mentem fuisse derogare Concordatis nationis Germanicæ in deputatione Coadjutoricæ Lamberti Gilkens pro Domino Quirino Billtain cum derogatione Concordatorum. Creditur enim Papæ non solum attestanti de sua, sed etiam de sui Prædecessoris voluntate, Alex. conf. 112. col. 1. vol. 1. & conf. 15. col. 2. Rota in antiq. decis. 197. infr. 1. as. conf. 65. vol. 3. Gabriel. tract. com. conclus. lib. 1. conclus. 2. Hinc factum ut idem S. D. N. revocaverit derogationem dictorum Concordatorum prius factam cum extinctione litis, cuius gratiæ motus Proprii totam seriam inserui in Commentariis ad Reg. VIII. Cancellariæ, §. 11.

b ET REGULIS NOSTRIS, AC DICTÆ CANCELLARIÆ) de his clausulis identidem supra egimus, ideoque ex supervacuo esset labore de hisdem rursus tractare.

c EXPECTATIVIS SPECIALIBUS &c.) Etiam diximus supra, huiusmodi Expectativas ex aula eliminatas; tametsi possit S. D. N. si illi placeat, cui nihil injusti placet, viris de S. Sede benemeritis concedere, nam in omni constitutione semper excipiuntur personæ speciali nota dignæ.

O

d Mo.

d MOTU PROPRIO ET EX CERTA SCIENTIA) Discrimen inter utramque hanc clausulam supra adnotavi. Qui diversos illorum effectus videre volet, videat Rebuff. *in forma mand. Apost. in glos. verbi, Habentes motu proprio ubi ponit 47. effectus motus proprii*, & Analt. Germon. *de Indult. Card. S. nos ita q. 5. Sed ex certe. Staphil. de litt. grat. tit. de vi & effectu clausul. Mandol. ad Reg. 17. quest. 2 nu. 6. & Reg. 16. quest. 7. Wames. conf. 64. nu. 2.*

e DEROGATORIARVM DEROGATORIIS &c.) Ista Clausula quæ sequuntur sunt urgentissimæ, & validissimæ, aded ut ex quibuslibet cassis, & alijs clausulis derogatorijs non censetur derogatum huic Indulto Cæsareo propter illius prægnantissimas clausulas, & quod sit concessum Cæsari siue illius Agenti tempore præstitæ obedientiæ S. Sedi, quo casu per aliud privilegium non censetur revocatum, Gonzalez *ad Reg. VIII. Cancell. gl. 9. S. 2. n. 35. 36. & 37.* ut privilegium quod conceditur in remunerationem laborum quia istud est irrevocabile Romanus, *conf. 436. incip. quod Indultum, Rebuff. in Concord. Rubr. de collatio. vers. item quando privilegium.*

f AC PER MODVM PACTI:) Hæc clausula fuit apposta ideo, quod etiamsi ultima derogatio alicujus gratiæ quamvis generalis, etiam per viam legis generalis tollat omnes derogationes præcedentes, nihilominus non tollit privilegia, quæ transferunt in vim pacti, & contractus, & sic sunt obtenta ex titulo oneroso, ut in Concordatis, quia nunquam est præsumendum quod hujusmodi privilegia violentur, Crescent. *decis. 2. & 5. de privileg. Mohed. decis. 23. in fi. de Præbend. Gonzalez ad Reg. de Alternat. glos. 36 nu. 36.*

g EX TVNC) Dicitio Ex tunc extremitatem temporis significat, cap. pastoralis, *jun. glo. in ver. ex tunc, quæ exponit post terminum statutum a Iudice & finitum, c. personis ubi glossa si, exponit ex tunc 1. post terminum elapsum, &c. super eo. 2. ubi etiam Abb. ante n. 12. de appel. 6. quæ sit, iunct. glo. in ver. Ex tunc &c. cupientes ubi glo. declarat ex tunc id est elapso prædicto mense, de Electio. lib. 8. cap. Insuper, & ibi glo. ver. Ex tunc de appel. eo lib. Clem. 2. iunct. glo. in ver. Ex tunc, quæ supplet scilicet anno elapso de arat. & qual. clem. 1. ubi glos. in ver. Ex tunc declarat, id est lapso termino, de Iurepat. cap. licet ante fi. ibi, sciturus Ex tunc anathemat. si te vinculo subiacere, de voto.*

h ALIISQVE EFFICACIORIBVS, EFFICACISSIMIS, ET INSOLITIS CLAUSVLIS) Quatenus hoc Indultum loquitur de fortioribus & efficacissimis clausulis potest poni exemplum, quod adducit Paulus Caltrensis *conf. 278. lib. 1. & in casu consilij Ias. 121. vol. 4. n. 15. & Gozad. conf. 9.* Quatenus verò loquitur de clausulis insolitis, adverte quod quamvis derogatio clausularum insolitarum sit amplissima, tamen non excedit terminos derogationis specialis, ut resolvit Rota *decis. 468. nu. fin. part. 1. divers.*

i AC SI NON ALITER) Atque ita hæc clausula non obstabit quominus Iudex judicet secundum desiderij Præcistæ: nam alioqui citra de-

rogationem hujus clausulæ videretur Judicem manus ligatas habere, quippe quod clausula *sublata* non solum obstat parti sed etiam Judici, maxime cum habet clausulam quod de subreptione, & obreptione dari non possit, *Seraph. decis. 1020. & decis. 351. nu. 1.* qualis in hoc Indulto habetur.

K OMNIUM ILLORUM TENORES:) Hæc clausula in derogationibus facit ut infinitæ derogationes de stylo Rotæ remaneant inefficaces, quæ alias essent efficaces, *Gozad. constit. 9. nu. 27. & seqq.* nullius tamen erit roboris quoties Papa si seivisset defectus non ita rescripisset, *Seraph. decis. 981. nu. 2.* Denique adverte, hanc clausulam eundem producere effectum, ac si specialis, expressa, & individua mentio facta fuerit, quod hæcenus verum est si in Rescripto seu Privilegio seu Indulto derogante facta sit saltem aliqua mentio Rescripti, Privilegii, seu Indulti, clausulam derogatoriam ad futura habentis, quæ per contraria derogantur, *Anast. Germon tract. de Indult. Cardin. §. ac irritum. nu. 14. Capuaquen. decis. 121. part.*

I AUT INTENTIONIS DEFECTU) Hæc clausula est etiam valdè potens, quia operatur ut non sit necessaria mentio juris tertii. *Seraph. decis. 351. num. 37.*

M IRRITUM AC INANE) Hæc clausula reddit nullum & infectum, quidquid fuerit attentatum, *cap. ad petitionem. de accusatio. Abb. in cap. cæterum. de Rescript. & alij quos allegat Celsus Hugo tract. de claus. num. 127.* ligatque ignorantibus, dummodo tamen dispositio cui adjicitur, est certa & determinata, *Farinacius decis. 608. num. 13. parte 1. Anast. Germon. de Indult. Card. §. alioquin. num. 18* & est tam malignæ, & pestiferæ naturæ, quod quidquid in oppositum invenit, deltruat ut fulgur. *Gonzalez de Reg. de Alternat. glo. 67. num. 14.* & est potentior reservatione, & inhibitione, *glos. in cap. si eo tempore 45. verbo provisionem. de Electio. in 6.* Sed quid si Precista nolit uti nominatione sua, veli renunciet, an Ordinarij collatio facta subsistat non obstante dicta clausula? dicendum subsistere: quia licet in quocunque rescripto appositæ sit clausula hæc Decreti irritantis, semper tamen intelligitur conditio: si impetrans uti velit ea gratia, *Io. Monach. in cap. Statutum. de præbend. in 6. fa. l. proinde. §. fin. si cert. pet. ubi licet mortuo testatore dominium rei legatæ, recta via transeat ad Legatarium, tamen si Legatarius repudiat, fingitur non transisse, similiter repudiata nominatione, aut declaratione facta per Precistam, quod nolit uti precibus seu nominatione sua, fingitur tanquam si non esset nominatus. Ideoque subsistet Ordinarij collatio, quod intellige dummodo hanc collationem præcesserit dicta nominati, seu Precistæ renunciatio: nam secus esset si sequeretur: neque enim tum provisus tutus esset sine nova collatione, *cap. pen. de præbend. in 6. Guimer. ad Pragm. sanct. tit. de collatio. verb. Irritum. pag. 67. Rebuff. ad Concordat. Rubr. de collatio. §. si quis verò. §. Tertio insertur.* Sed quid si è contrario Nominatus sive Precista semel acceptaverit, & postea renunciet,*

An clausula irritans habeat locum si Precista nolit acceptare & ordinarij conferat alteri.

Precista si renunciet Precibus.

an Ordinis
navis nos
vis Preci-
bus gra-
vati pote-
rit:

an Ordinarius novis Precibus gravari poterit? Nequaquam: quia nominatio jam est sortita effectum, *Rota dicit. 22. incip. nota quod ubi Ordinarius in Antiquo Fely. in cap. Innovamus col. 2. not. 5. de Treuga. qua de re dicitur alibi latius.*

Advertet etiam, quod hæc clausula censetur etiam repetita in omnibus articulis hujus indulti, ut patet ibi, *super pramissis omnibus & singulis &c.*

Sectionis V. s. tertius.

Propterea, quia difficile foret presentes litteras ad singula loca deferri, volumus, ac dicta auctoritate decernimus, quod illarum transumptis manu alicujus notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhibetur eisdem presentibus si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis concessionis, Indulti, derogationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei casu temerario contraire: Si quis autem hæc attentare presumpserit, Indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Mariam majorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo vicesimo, pridie Non. Junij, Pontificatus nostri Anno decimo sexto Subscriptum M. Dasarius, Joannes Baptista Bolegnetus.

SCHOLIA IN §. III.

Sectionis V.

NULLI ERGO HOMINUM) Jam tandem assecuti sumus extre-
mam nostræ Indulti partem, in quo licet non nihil sim immoratus, tamen pos-
tteri videbunt (quæ materiæ ubertas est) specilegia me duntaxat collegisse,
tantum abest ut integram illius messem explanando describerim, quo fit ut
mihî non objici possit illud Horatij:

Ampora cepit.

Institut, currente Rota cur urceus exit?

Neque enim brevitati semper inserviendum est (quæ alioqui mihi in exi-
guo ocio negotiosa fuit) alioqui prævaricatio est, inquit Plinius, transire di-
cenda. Prævaricatio est cursim & breviter attingere, quæ sunt inculcanda,
infigenda, repetenda Nam plerisque longiore tractu vis quædam, & pondus
accedit, utque corpori ferrum, sic oratio animo non actu magis quam mora
imprimatur. Quod igitur superest ex Indulto nostro modo jam exequamur.
Disitur hoc loco cum qui sine justa & rationabili causa dispositioni huic S. mi-
Indulti non parverit, quod Indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum
Petri